

UNA MIRADA

FEMINISTA

AL CAU FERRAT

Museus
de Sitges

Una mirada feminista al Cau Ferrat

A finals del segle XIX es posen en marxa les primeres organitzacions feministes a Catalunya, que clamaven contra les opressions dels rols de gènere imposats. L'activitat política i social de les dones cobrarà cada cop més importància en l'esfera pública, com ja l'havia tingut a les fàbriques, al treball agrari i també als cercles artístics. Malgrat tot, el conjunt d'imatges que trobem exhibides sobre les dones de l'època les presenten de manera ben diferent, principalment com a mares, esposes o amants d'artistes consolidats.

La representació de les dones no sempre els ha pertangut a elles, perquè dibuixar els rols de gènere ha estat una qüestió fonamental en el manteniment de les posicions de poder i l'explotació dels cossos. A voltes idealitzades i a voltes demonitzades, les dones han estat objecte privilegiat de representació i d'amonestació. El seu comportament ha estat estrictament delimitat i les seves transgressions les presenten de manera.

El Museu del Cau Ferrat i les obres que conté mostren la mirada de Santiago Rusiñol, però també d'un moviment, el Modernisme. Rusiñol era fill de la burgesia industrial, i la seva obra i costums reflecteixen no només la seva visió d'artista, sinó també la seva pertinença a una classe social, un gènere, un temps i un context geogràfic concrets. El Museu del Cau Ferrat, ideat com a residència i col·lecció d'obres i peces preferides, és un entorn idoni per reflexionar sobre el seu temps, en tota la seva complexitat.

Aquest itinerari pel Museu del Cau Ferrat amb perspectiva de gènere vol posar en relleu els imaginaris construïts entorn de les dones al tombant dels segles XIX i XX, i mostrar com han arribat fins als nostres dies. Quins múltiples papers han jugat les dones? Quina representació n'han fet escultors i pintors? Quins ideals de feminitat expressen aquestes obres? On són les dones artistes, treballadores, pensadores, activistes i feministes que intuïm al marge d'aquestes teles i objectes escultòrics?

Aquesta revisió, molt necessària, en clau de gènere ens permetrà activar nous significats i valors associats a cadascuna de les peces seleccionades, però lligats també al context expositiu del Museu del Cau Ferrat, i ens proposarà claus de lectura que podrem aplicar a les nostres percepcions quotidianes.

PENSAR A TRAVÉS DEL PATRIMONI

Més enllà del seu valor estètic, cada obra d'art reflecteix una mirada al món i revela les relacions socials d'una època. Cada persona, cada figura i cada gest representats, així com les absències, i l'elecció dels colors i del treball de la llum, poden llegir-se com un conjunt de significats, plasmats de manera deliberada o involuntària en les peces.

Santiago Rusiñol i Prats
La nena de la clavellina (Teresa Mirabent Planas)
Sitges, primavera de 1893

EL QUE ENS DIUEN LES ABSÈNCIES

Malgrat les darreries del segle XIX les dones havien tingut participació, encara que minoritària, com a artistes, als cercles modernistes catalans, com demostren diverses exposicions a la prestigiosa Sala Parés de Barcelona, Rusiñol pràcticament no exposa cap obra d'autoria femenina al Museu del Cau Ferrat. Només se n'hi troben de Lluïsa Denís, la seva dona, i de Maria Rusiñol, la seva filla.

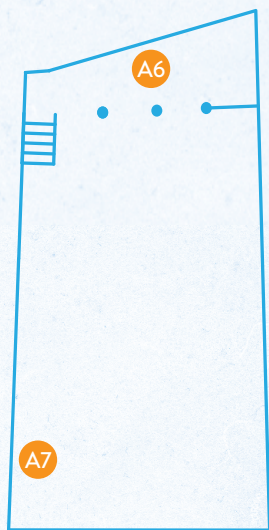
Maria Rusiñol i Denís
Quatre figures femenines
C. 1904-1907

SEGUEIX L'ITINERARI en clau de gènere pel Museu del Cau Ferrat a través dels diferents àmbits

NIVELL CARRER

NIVELL SUPERIOR

ÀMBIT 1

La dona com a subjecte del canvi històric

Al llarg de la història, les dones han estat agents del canvi social, i el seu treball ha sostingut els entorns socials i familiars. La seva activitat política, intensa en l'època del Modernisme català, té poca presència a les obres artístiques, però es fa present en els retrats de les anarquistes del procés de Montjuïc.

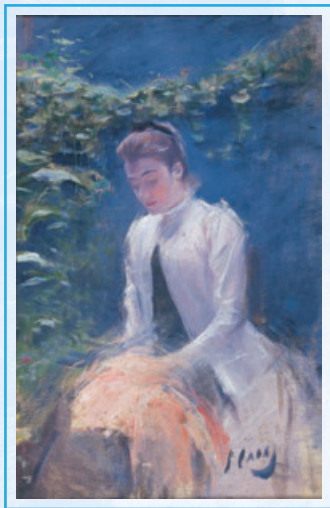

Santiago Rusiñol i Prats
Retrats dels anarquistes del procés de Montjuïc
Barcelona, c. 1897

ÀMBIT 2

Una feminitat idealitzada

Les dones com a garants de les cures i la pau domèstica, seguint l'ideal de l'«àngel de la llar», són les figures més representades en l'art dels segles XIX i XX. La delicadesa, la innocència, la infantilització, la fragilitat o la vulnerabilitat han esdevingut codificacions associades a la feminitat i maneres de regular el comportament de les dones.

Ramon Casas i Carbó
Noia de blanc, Sitges, c. 1891

ÀMBIT 3

Models i muses, dones desitjades

En el lloc oposat del model de l'«àngel de la llar», que es la de la felicitat domèstica, s'hi situa la dona desitjable, sexualitzada i sovint perversa, que és objecte de la mirada masculina. Aquests dos pols han servit per sancionar els models de comportament de les dones fins a l'actualitat.

Ramon Casas i Carbó
Nu amb guitarra, 1894

ÀMBIT 4

La família i els rols de gènere

El desenvolupament del capitalisme industrial reforça la divisió de rols i treball entre els homes i les dones, entesos com a sexes complementaris. Per als homes, es considera prioritari el treball assalariat i la presència pública, i per a les dones, la cura de la família, el treball domèstic i l'esfera privada. Aquesta divisió es veu reflectida en la vida personal de Santiago Rusiñol.

Ramon Casas i Carbó
L'Auca del Senyor Esteve
Auca formada per 28 vinyetes
amb rodolins de Gabriel Alomar
1907

ÀMBIT 5

Ocupant espais

Tot i que no eren nombroses, al Museu del Cau Ferrat hi ha obres que ens mostren dones creadores i actives en àmbits públics, com Suzanne Valadon, una artista que fou admirada pels cercles modernistes francesos i catalans. Valadon va aprendre l'ofici a l'entorn dels cabarets de París, on moltes dones van guanyar-se la vida i van transgredir la moral burgesa.

Miquel Utrillo i Morliu.
*Retrat de Suzanne Valadon /
Record de la guerra dels set anys*
1891

ÀMBIT 6

El projecte cultural de la feminitat en la història de l'art

El Modernisme mirarà de representar de manera naturalista els paisatges humans de l'època, però també és resultat d'una tradició cultural. Mitjançant estudis i còpies d'obres renaixentistes que feia Rusiñol, al Museu del Cau Ferrat podem resseguir-hi un canon pictòric marcat pel gènere que, encara que pateixi modificacions al llarg dels segles, manté una sèrie de constants en la representació de les figures femenines.

Santiago Rusiñol i Prats
La Música, París, primavera de 1894

ÀMBIT 7

Els oblitats de la història de l'art

La història de l'art no és un relat neutre, sinó que, com tot relat històric, expressa una mirada, uns interessos i uns valors determinats dels qui han contribuït a escriure-la. Què es prioritza i què hi és absent? Mirar i pensar entorn de les obres d'art i com s'exposen ens permet reflexionar sobre els criteris i el context en què van ser realitzades o salvaguardades, i sobre com s'entendrà la nostra societat al futur.

Ignacio Zuloaga Zabaleta
La partició del vi, c. 1900

INFORMACIÓ I RESERVES

93 894 0364 - ext. 1
671 409 409

museusdesitges@diba.cat

www.museusdesitges.cat

1
Museu del Cau Ferrat
Museu de Maricel
Carrer Fonollar, s/n

2
Palau de Maricel
Carrer Fonollar, s/n

3
Fundació Stämpfli
Plaça de l'Ajuntament, 13

